

bereiding daar-
het profetisch
1, wanneer ze
en worden ze,
ler daarin een
n ze verkoopen
or zegt rijk te
t, noch de man,
e schapen lief,
knots en jaagt
acht men het
vel opeens den
nsetl weer de
e! Wij hebben
af van wat de
re zegt: we id
n en den vrede

synode ginds
oorstel zal be-
ve herders en
en blijve mee
der verzoeking.
len te bewaren
heerlijkheid, in
Zaligmaker, zij
acht, beide nu

B. H.

DE SCHRIFT

aalt het woord
bekleeden met
parallelplaats
in bed bij de tem-
zelfde woorden
alm 132, maar
daar luidt het
zich bekleeden
s. 132 is in Sa-
am. Bij de tem-
agd om heil
usting en voor-
Maar in Psalm
ij staan bij ge-
t andere woord,
hoord.

Ikkaar, het eene
ger Jahwe alles
ander zou Hem
t, Salomo heeft
it, ja de plicht,
priesters. Gelijk
ngers, die een
Sion. Maar in-
zal niet altijd
tijd en wijze en
ag met zijn God.
aardig een kind
er als huurling
jn vader werken
mate berooide
maal niet haar
armee de voor-
orziën. Want zij
werd tegen den
voorgeschiedenis
te denken aan
de ongerechtig-
hoe dikwijls ge-
leerden de wet
het geen kennis
l na zulken tijd
zaak weer oog
gebed: laet nu
n bekleeden met
ker, dat begeert
roepen priesters
vrede, welvaart.
loopt de kerk
dragers, die voor
it des verbonds,
J rechtvaardige,
g en verhouding

oppervlakkigheid,
oortehypothesen
rmoedige levens-
r, die maar één
eid, de drift van
met zijn vrouw
k weer het ant-
n: die priesters,
teil. Welvaart,
die, blijde blijde
p immers is die
in den volkomen
an eigen binding,
en. Want tot de
Zijn overvloedig
niet zuinig. Hun

die hebben de drift naar gerechtigheid, geeft Hij het
blijde heil en Hij doet het uitdijen tot gansch zeer vroe-
lijk gejuich (16b).

Laat de vandaag vaak moede kerk tot zulke gebeds-
trouw haastig wederkeren. En tot zulke gebedspre-
cie. Daar komt vaak loomheid: zijn we nog niet van
de kwesties af, zouden we nog niet eens in de kerk
hooren alleen het blijde heil in plaats van onvermoeid
den eisch der reformatie? Laat een kerk, die in deze
verzoeking verkeert, Psalm 132 bidden: God, geef
ons ambtsdragers, die niets anders doen dan Uw ge-
rechtigheden als een kleed zich aantrekken. Mooie
praatjes hebben we jaren lang gehoord en Uw kerk en
Uw dienst gingen er kapot aan. Geef nu bewogenheid

vanwege Uw heiligheden en nauwgezetheid om op elke
plaats te vragen naar de rechte verhouding tot U, o
God. Dan zult Gij voor de rest wel zorgen. Het heil is
dan verzekerd. Dan houdt U zelf wel de wegen open.
Dan ontsluit U zelf wel de paden van den luidenlof.

Een — met name ook voor haar ambtsdragers —
precies biddende kerk wordt ook precies verhoord.
Precies náar haar priesterlijk bidden en haar profetisch
denken. En dan pas, en zoo, b o v e n bidden en
b o v e n denken. Wie op het laatste speculeert, speelt
gevaarlijk spel. Wie het eerste betracht, maakt God
het wonder wel.

U.

H. J. S.

KERKELIJK LEVEN

Over de verhouding tusschen de ambtelijke verzorging der militairen te velde en den arbeid van de Gereformeerde veldpredikers

Over de in dezen titel genoemde zaak ontving de
raad van de Gereformeerde kerk te Batavia een vraag
van een onzer veldpredikers met het verzoek zich
hierover onomwonden uit te spreken.

De kerkeraad heeft aan dit verzoek voldaan in een
antwoordschrijven en heeft tevens besloten door pu-
blicatie van dit antwoord in Gereformeerde Stemmen
en in De Reformatie aan zijn oordeel over deze ma-
terie algemeene bekendheid te geven. Het komt den
raad n.l. noodzakelijk voor, dat over zijn standpunt in
dezen geen enkel misverstand noch naar de eene noch
naar de andere zijde bestaat of blijft bestaan, en dat
ook in Nederland precies geweten wordt wat de kerk
van Batavia in dezen wil.

Aan ondergeteekende werd verzocht de publicatie te
willen verzorgen. Aan dit verzoek voldoende laat ik
hier eerst volgen de redactie van de tot de kerk van
Batavia gerichte vraag, zooals die door den vraagsteller
gegeven werd, en daarna het door den kerkeraad ge-
geven antwoord. Ten overvloede wijs ik er vooraf ech-
ter nog op dat het door Batavia gegeven antwoord
niets wenscht af te doen van — laat staan dus in de
plaats komen wil voor — de door Batavia afwijzende
meening over het huidige instituut tot geestelijke ver-
zorging der militairen. Echter uitgaande van het feit,
dat hier momenteel vier gereformeerde legerpredikan-
ten zijn heeft Batavia haar gedraglijn te bepalen en
zich af te vragen hoe deze legerpredikanten op ver-
antwoorde wijze kunnen ingeschakeld worden in de
ambtelijke verzorging van de militairen te velde.

Nu volgen dan de gewisselde stukken. De vraag
van den hier bedoelden legerpredikant aan Batavia
luidde:

„Indertijd heeft de kerkeraad aan de leden der Geref.
kerk (vrijgemaakt) die in militairen dienst zijn ge-
adviseerd geen deel te nemen aan de godsdienst-
oefeningen en anderen arbeid der geestelijke verzor-
ging door de veldpredikers verricht. Nu is mijn
vraag of de kerkeraad bij het geven van dit advies ook
heeft gedacht aan onze 4 veldpredikers, die momenteel
hier in legerverband werkzaam zijn.

Is het de bedoeling de vrijgemaakte jongens zich
ook te doen onttrekken aan onze arbeid?
Dus dat ze evenmin des Zondags komen in bijeen-
komsten waarin door ons wordt voorgegaan. Dit is
geen theoretische kwestie maar een concreet geval dat
zich bij mij voordoe. 'k Zou graag zien dat de kerke-
raad zich hierover, en onomwonden, uitsprak, om zoo-
doende een duidelijke situatie-teekening te krijgen in
onze onderlinge verhouding, die m.i. bevredigend kan
worden genoemd.”

Tot zoover de vraag. En nu dan het antwoord van
de kerk van Batavia:

Gereformeerde Kerk Batavia

Adres: Salatigaweg 4

Scriba: P. J. Rijper

Den Weleerwaarden Heer Ds J. M. Kroes,
majoor Brigadeveldprediker Cheribon.

Batavia, 30 Maart 1949.

Weleerwaarde Heer en Broeder,

De kerkeraad ontving via uw schrijven aan br Bolhuis
uw vraag om zich onomwonden uit te spreken over de
bedoeling van ons advies aan de leden onzer kerk om
geen deel te nemen aan de godsdienstoefeningen en an-
deren arbeid der geestelijke verzorging door de veldpre-
dikers verricht. U vraagt of bij dit advies ook aan de vier
hier vertoevende Gereformeerde legerpredikanten is ge-
dacht. U vraagt of het de bedoeling van onzen raad is de
vrijgemaakte jongens zich ook te doen onttrekken aan
hun arbeid, dat ze dus evenmin des Zondags komen in
bijeenkomsten, waarin door hen wordt voorgegaan.

Voor de raad op deze vraag een antwoord geeft wil hij
eerst zijn waardeering erover uitspreken, dat u zijn oor-
deel over deze zaak vraagt, om zoodoende tot een duidel-
ijke situatie-teekening te komen in onze onderlinge ver-
houding. Ook de raad acht het noodig tot zulk een
duidelijke situatie-teekening te geraken, omdat juist dan
het kan komen tot een vruchtbare samenwerking tusschen
u en ons.

Thans tot beantwoording van uw vraag komend acht
de raad het noodzakelijk er op te wijzen, dat dit ant-
woord zijns inziens alleen gegeven kan worden met een
duidelijk inzicht in uw positie als legerpredikant en uw

door die positie gekwalificeerden arbeid enerzijds, en an-
derzijds in de kerkelijke positie van onze militairen te
velde.

Wat nu het eerste betreft: de eenig verantwoorde wijze
waarop u in uw positie als legerpredikant des Zondags het
woord Gods kunt spreken is het houden van een evangeli-
satie-dienst. Gelijk ook uit uw eigen weigering om in die
diensten den zegen uit te spreken en het avondmaal te
bedienen blijkt, hebben die bijeenkomsten niet het karakter
van ambtelijke bediening des woords in de vergadering der
geloovigen. Het is daarentegen uw taak degenen die u
hooren te vermanen in gehoorzaamheid aan het door u
gesproken woord Gods zich te voegen bij de vergadering
der geloovigen die voldoet aan de eischen zooals die zijn
beleden in art. 27—29 NGB en den Heidelbergschen Cate-
chismus Zondag 21.

Aangaande het tweede valt te constateeren dat de
kerkelijke positie van onze militairen te velde blijkt uit
hun kerkelijke attestatie. Het zijn leden van Christus' kerk
die zich reeds gevoegd hebben bij de zooeven ge-
noemde vergadering der geloovigen. Zij behoeven niet meer
te worden toegebracht. Zij zijn reeds in de schaapskool
van Christus vergaderd. Hun roeping is het derhalve zich
ook te velde des Zondags naar hun vermogen gehoorzaam
te toonen aan het vierde gebod, dat van hen vraagt in-
zonderheid op den rustdag tot de gemeente Gods naarstig
te komen. Zijn zij door hun militairen dienst verhinderd
de diensten hier ter stede of in eenige andere stad bij te
wonen, dan is het hun roeping om des Zondags als leden
van een kerk met elkander gemeenschap te onderhouden
door het vormen van kringen, waarin preek gelezen wordt.

Op die wijze kunnen zij des Zondags oefenen de ge-
meenschap der heiligen als leden van de kerk van Christus.
Laten wij nu op deze twee zaken (uw positie als veld-
predikant, waardoor het karakter van uw arbeid —
evangeliseeren — is bepaald, en het kerklid-zijn van de
vrijgemaakte militairen ook uit uw bataljon) dan volgt
daaruit, dat deze broeders ook in uw bataljon onverkort
staan voor den eisch van het vierde gebod en als leden
van Christus' kerk met elkander de gemeenschap der heil-
igen moeten oefenen.

Daaruit volgt echter niet dat zij ook niet uw diensten
zouden mogen bezoeken, zoo dikwijls zij die kunnen be-
reiken. Mits dit maar niet te kort doet aan wat voor
alle dingen hun taak is: elkander stichten in de onder-
linge bijeenkomsten.

In verband hiermee zien wij een prachtige mogelijkheid
van samenwerking tusschen u en ons. U bent immers ge-
bleven predikant van een onzer gereformeerde kerken in
volle rechten. Indien dus uw arbeid in het bataljon dit
ook praktisch mogelijk maakt — wij weten dat die veel-
omvattend is, en we erkennen dat krachtens uw aan-
stelling tot legerpredikant uw krachten eerst voor die
taak worden gevraagd — zou in uw geval de kerk van
Semarang (want Cheribon ressorteert daaromder, u ge-
lieve daar nota van te nemen) u kunnen uitnoodigen
ambtelijk uit haar naam de vrijgemaakte jongens in uw
bataljon te verzorgen. Dit zou naar onze overtuiging mede
kunnen beteekenen, dat u in de kringen der vrijgemaakte

militairen ambtelijk het woord Gods bedient en ook op
gezette tijden het sacrament van het heilig avondmaal uit-
reikt. Mocht u tegen dit ambtelijk optreden zonder aan-
wezigheid van dragers van het bijzondere ambt bezwaar
hebben, dan blijft in elk geval voor de Zondagen over de
mogelijkheid van het spreken van een stichtelijk woord.

Wij kunnen ons echter voorstellen dat uw arbeid in het
bataljon zoo omvangrijk is, dat u geen kans ziet ook nog
op te treden in den vrijgemaakten kring. In dat geval
zouden wij zeker geen vrijmoedigheid hebben onze leden
te verbieden u te hooren in uw evangelisatiebijeenkomst in
het bataljon, mits maar daarvan niet het gevolg is dat
de kringbijeenkomst wordt nagelaten. Indien dus het
eerste dat noodig is, gedaan wordt: preeklezen in den
kring, behoeft zeker het bezoeken van uw bataljonsbijeen-
komst niet te worden nagelaten. Uwerzijds zal er dan
den jongens voortdurend op te wijzen zijn dat de batal-
jonsamenkomst geen kerkdienst is, en dus in geen
deele van de plicht tot onderling preeklezen van kerksleden
ontslaat, integendeel, dat ook uw evangelisatiewerk naar
de kerk wil leiden. Op die wijze is er voor wat den arbeid
op den Zondag betreft een schriftuurlijke verantwoorde
wijze van hartelijke samenwerking aanwezig.

Wat uw arbeid in de week betreft: o.i. kan het geen
bezwaar opleveren, dat onze jongens bij u ter catechisatie
gaan. Dit zou geen aparte catechisatie hoeven te zijn
als u die ook in het bataljon maar aankondigt als te zijn
een catechisatie die uiteraard leiden wil tot het doen
van geloofsbelijdenis in één der kerken van Jezus Christus,
waarvan de adressen in Indië en Nederland u niet onbekend
zijn. Voor het houden van zulk een catechisatie zou uiteraard,
daar u zich op het ressort van de kerk van Semarang
bevindt en catechiseeren ambtelijk werk is een verzoek
aan uw adres van den raad dier kerk noodzakelijk zijn.

Aangaande het bezoeken van dagsluitingen onder uw
leiding valt op te merken, dat ook dat geen bezwaar hoeft
op te leveren. De leden onzer kerk kunnen geen bezwaar
hebben gebedsgemeenschap met u te belijden, en doen
dus niets onwaarsachtigs wanneer zij naar uw woord luis-
teren en hun gebed door u laten vertolken. Naar het oor-
deel van den kerkeraad zal ook het thema der kerkelijke
gehoorzaamheid op die dagsluitingen dienen te worden
aangeslagen.

Naar wij vertrouwen is U ons antwoord op de door u
gestelde vraag onomwonden en duidelijk gegeven. Van
harte hopen wij dat u in de in dezen brief gewezen koers
met ons wilt samenwerken in de ambtelijke verzorging
van de leden onzer kerken te velde.

Om het gewicht van de door u aan de orde gestelde
zaak zenden wij een afschrift van dezen brief aan de
kerken in Indië, aan de andere legerpredikanten en aan
al onze contactadressen.

Met heilbiede en broedergroeten,

w.g. J. P. v. d. STOEL Jr., Praeses.
P. J. RIJPER, Scriba.

Aan de lezers

Mijn eigen verlangen, dat prof. Holwerda's rede in
haar geheel zou worden opgenomen in dit nummer,
benevens het feit, dat door het uitvallen van den pink-
stermaandag als werkdag de copie niet op gewonen
tijd verzonden worden kon, noopt tot uitstel van mijn
vervolgartikelen en een afwijkende indeeling.

K. S.

Ons studentencorps

De Senaat van het Studentencorps „Fides Quaerit
Intellectum” te Kampen is voor het Corpsjaar 1949—
1950 als volgt samengesteld:

H. de Vries, praetor; J. Bomhof, ab-actis; J. Mul-
der, quaestor; D. Berghuis, Assessor I; B. J. F. Schoep,
Assessor II.

Het ab-actiaat is voorloopig gevestigd: Assendorper-
straat 165, Zwolle.

Welkom, Senaat. Moge in Uw jaar de poging van
het groepje, dat zich van U afscheidde, om naam en
corporalia — en met welke bedriegelijke redenen! —
U te doen ontnemen, voor de 3e maal stranden, en dan
definitief.

K. S.

Eenige bijdragen tot opening der Schriften

POP. WETENSCH. SCHETSEN

Oordeel naar waarheid (I)

„Want wanneer de heidenen, die de wet niet
hebben, van nature de dingen doen die der
wet zijn, dezen de wet niet hebbende, zijn
zichzelf een wet, als die betonen het werk
der wet geschreven in hunne harten, hun
geweten medegetuigende, en de gedachten
onder elkander hen beschuldigende of ook
ontschuldiggende.” Rom. 2:14, 15.

Ter wille van de aansluiting zijn we na de behan-
deling van Rom. 1:17 aanstonds overgestapt op
hoofdstuk 4¹). Daar immers zagen we den apostel ach-
tereenvolgens twee bewijzen ontleenen aan de geschiede-
nis van Abraham, die precies correspondeeren op de
beide momenten, die wij in zijn kernevangelie uit 1:17
ontdekt hadden. Misschien hebben we zódoende een
rechtvaardiging kunnen bijbrengen voor den aanvan-
kelijk wellicht bevreemdenden uitleg van de woorden
„tot geloof”, dien we op grond van een vergelijking

¹) Zie daarvoor de nummers van het eind van 't vorig,
en 't begin van dit jaar.

tusschen 1:17 en 3:22 meenden te moeten geven.²)

Na de afhandeling van dit punt zullen we thans een
stap terug moeten doen. Want het is met name hoofd-
stuk 2 dat te veel en te belangrijke exegese moei-
lijkheden oplevert dan dat we er met een goed gewen-
ten stilzwijgend aan voorbij kunnen gaan. Ze laten
zich eenigszins vergelijken met die uit hoofdstuk 4.
De groote vraag is n.l. ook hier weer: „Waar is het
Paulus nu eigenlijk om begonnen?”

²) Waar me onlangs gevraagd werd, of de verklaring
die we b.v. bij Greijdanus en van Leeuwen vinden van
het „uit geloof tot geloof” op zichzelf niet juist zou kun-
nen zijn, wil ik daar in 't kort toch nog even op ingaan.
Men vergelijkt dan soortgelijke verbindings, b.v. 2 Cor.
2:16; 3:18; en uit het O.T. Ps. 84:3 en Jer. 9:3. Zoo
meent men de verklaring te winnen: „steeds toenemend
in geloof”. Men kan dan nog verschillende kanten uit.
Greijdanus doet dat zelfs tegelijk. Hij schrijft: „Van het
geloof aan het Evangelie tot persoonlijke zekerheid, van
het objectieve tot het subjectieve, hoewel deze uitdruk-
king ook nog meer zegt, en niet alleen de intensieve toe-
nemende geloofs in den enkeling aanduidt, maar ook de
extensieve uitbreiding onder het mensdom”. Ook al zal
waarschijnlijk niemand van ons meer de naast- en na-
elkaar-plaatsing van persoonlijke zekerheid en geloof